

A. S. ALIČIĆ
(Sarajevo)

OSVRT NA IZLAGANJE M. VASIĆA "ISLAMIZACIJA U JUGOSLOVENSKIM ZEMLJAMA"

Po zamisli organizatora referat nije izlazio iz okvira zadate teme na skupu, jer je omogućeno da se o tom pitanju mogu podnijeti referati koji se odnose i na neke naše druge zemlje izvan Bosne.

Nakon podnesenog referata mi smo reagirali kritički na to izlaganje, ali iz posebnih razloga, jer smo bili domaćin skupa, kritiku nismo izveli do kraja. To smo namjeravali učiniti nakon što Vasić preda svoj referat za objavljivanje u okviru ostalih referata podnesenih na ovom skupu. Na žalost, Vasić je svoj referat predao kad je ovaj časopis već bio u prelomu, pa nam se opet nije pružila prilika da detaljnije govorimo o našim neslaganjima sa njegovim izlaganjem. Zato ćemo ovdje ukratko reći ono u čemu se ne možemo nikako složiti sa izlaganjem Milana Vasića. Prije svega, mislimo da je metodologija kojom je autor referata pristupio ovoj temi potpuno pogrešna i nenaučna. Naime, autor ponavlja greške svojih prethodnika, prvenstveno onih iz XIX stoljeća koji su se pri razmatranju pitanja širenja islama (islamizacije) služili metodom ekscesa, a ne metodom procesa. Upravo zbog takvog pristupa ni do današnjih dana nije razjašnjeno pitanje širenja islama u našim zemljama. Smatramo da se mora obrađujući ovo pitanje prvo utvrditi ono što je sistemsko, pa tek onda što izlazi izvan sistema. Ako bismo i dalje ovom pitanju pristupali metodom Milana Vasića nikada ne bismo došli do definitivnog ili približno definitivnog rješenja ovog pitanja. Kratkim uvidom u referat koji je Vasić predao za štampu utvrdili smo čitav niz kontradikcija, a najveća je u tome što autor tvrdi da tamo gdje je otpor turskoj ekspanziji i vlasti bio veći islamizacija je bila masovnija. To je nonsens. Upravo tamo gdje je otpor osmanskoj vlasti bio veći islamizacija je manja, a tamo gdje je otpor bio manji i naročito gdje je religiozna svijest bila rastočena zbog postojanja više religija, širenje islama je bilo masovno.

U ovom kratkom osvrtu još ćemo spomenuti da smo uvidom u literaturu kojom se koristio Milan Vasić, utvrdili da ni jedno djelo koje je koristio ne spada u referalnu literaturu u tom pitanju. Radove Filipović Nedina o ovom pitanju nije shvatio, Inaldžikova izlaganja su neprovjerena i mislimo dosta površno iznesena, a gotovo sva ostala literatura je islamofobna i pisana je srcem a ne dokumentom.

U međuvremenu se pojavilo još nekoliko radova koji govore o isla-

mizaciji na način sličan Milanu Vasiću, ili su možda još konzervativniji, pa ćemo detaljnu analizu ovih radova izvršiti naknadno i mislimo dokazati njihovu potpunu nenaučnost. Dakle, svako ko promatra širenje islama (islamizaciju) izvan procesa sigurno će njegovi zaključci i rezultati biti pogrešni i za nauku neodrživi.